

KONKORDATO VE İŞÇİ ALACAKLARI

Hamit TIRYAKI

Avukat, Em. İŐ BaŐmüfettiŐi

tiryakidanismanlik@gmail.com

ÖZET

Geçen sene Şubat ayında İcra İflas Kanununun konkordatoyu düzenleyen 285 ve devamı maddelerinde değişiklik yapılmıŐtı. Böylece borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu (borçlunun sermaye Őirketi olması mecburi değil) konkordato talep edebilmesi Őartları kolaylaŐtırıldı. İŞçi alacaklarının konkordato ilan eden iŐyerindeki durumu makale konusu yapılmıŐtır.

Anahtar kelimeler: Konkordato, işçi alacakları, konkordato komiseri.

1. GİRİŐ

Konkordato, dürüŐ bir borçlunun, alacaklıların belli bir çoğunluğu ile yaptığı ve ticaret mahkemesinin tasdiki ile hüküm ifade eden bir cebri anlaşmadır. Alacaklılar, borçluya karşı alacaklarının bir kısmından feragat ederler ve/veya borçluya borcunu ödeme konusunda belli bir süre verirler, borçlunun bu süre içinde borcunun kabul edilen kısmını ödemekle borçlarının tamamından kurtulmasını sağlayan hukuki bir müessesedir¹.

Konkordato talep eden Őirketlere öncelikle 3 ay geçici mühlet verilir. Bu süre mahkeme kararıyla 5 aya kadar uzatılabilir. Kesin mühlet ise bir yıldır. En fazla 6 aya kadar uzatılabiliyor. Tüm sürelerin kullanılması halinde, konkordato süreci 23 aya kadar çıkabiliyor.

¹ Talih UYAR, Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri, Ankara 2019, s. 3.

İcra ve İflas Kanununun 285 inci maddesine göre, borçlarını, vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebilir.

2. KONKORDATO SÜRECİ VE İŞÇİLERİN HAKLARI

Şirketin konkordato kararı almış olması tek başına işçilere haklı fesih hakkı vermez. Ücretleri düzenli ödendiği, iş koşulları ağırlaştırılmadığı sürece, kısaca konkordato dışında haklı bir neden olmadıkça işçiler iş sözleşmelerini sona erdirirlerse kıdem ve ihbar tazminatı alamazlar.

Konkordato süresinin ilanından sonra borçlu şirket, mallarını rehin edemez, taşınmaz mallarını satamaz, taşınmaz malları üzerinde mülkiyet hakkını kısıtlayıcı haklar oluşturamaz, mallarını bağışlayamaz rehin veremez.

Konkordato sürecinde icra işlemi yapılamaz.

İşverenin Başvurusu

İşveren, İcra Tetkik Mercii Hakimliğine başvurarak konkordato talep edebilir.

Başvuruda İstenen Evraklar

Borçlu, konkordato talebine aşağıdaki belgeleri eklemelidir.

a) Borçlunun borçlarını hangi oranda veya vadede ödeyeceğini, bu kapsamda alacaklıların alacaklarından hangi oranda vazgeçmiş olacaklarını, ödemelerin yapılması için borçlunun mevcut mallarını satıp satmayacağını, borçlunun faaliyetine devam edebilmesi ve alacaklılara ödemelerini yapabilmesi için gerekli malî kaynağın sermaye artırımı veya kredi temini yoluyla yahut başka bir yöntem kullanılarak sağlanacağını gösteren **konkordato ön projesi**.

b) Borçlunun malvarlığının durumunu gösterir belgeler; borçlunun malî durumunu açıklayıcı diğer bilgi ve belgeler, tüm alacak ve borçları vadeleri ile birlikte gösteren liste ve belgeler.

c) Alacaklıları, alacak miktarlarını ve alacaklıların imtiyaz durumunu gösteren liste.

d) Konkordato ön projesinde yer alan teklife göre alacaklıların eline geçmesi öngörülen miktar ile borçlunun iflâsı hâlinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren tablo.

e) Konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşeceği hususunda makul güvence veren denetim raporu ile dayanakları.

Borçlu, konkordato sürecinde mahkeme veya komiser tarafından istenebilecek diğer belge ve kayıtları da ibraz etmek zorundadır.

Mahkemenin Geçici Mühlet Kararı

Konkordato talebi üzerine mahkeme, belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit ettiğinde derhâl geçici mühlet kararı verir ve borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alır.

Geçici mühlet üç aydır. Mahkeme bu üç aylık süre geçici mühleti en fazla iki ay daha uzatabilir.

Geçici mühletin toplam süresi beş ayı geçemez.

Mahkemece geçici mühlet kararı, ticaret sicili gazetesinde ve Basın-İlan Kurumunun resmî ilân portalında ilân olunur ve derhâl tapu müdürlüğüne, ticaret sicili müdürlüğüne, vergi dairesine, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, Türkiye Katılım Bankaları Birliğine, mahallî ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelen yerlere bildirilir.

Geçici mühletin uzatılmasına ve geçici mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine ilişkin kararlar da ilân olunur ve ilgili yerlere bildirilir.

Mahkemenin Geçici Komiser Kararı

Mahkeme, geçici mühlet kararıyla birlikte konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olup olmadığının yakından incelenmesi amacıyla bir geçici konkordato komiseri görevlendirir.

Kesin Mühlet

Mahkeme, kesin mühlet hakkındaki kararını geçici mühlet içinde verir.

Kesin mühlet hakkında bir karar verilebilmesi için, mahkeme borçluyu ve varsa konkordato talep eden alacaklıyı duruşmaya davet eder.

Konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması hâlinde borçluya bir yıllık kesin mühlet verilir. Süre altı aya kadar uzatılabilir.

Konkordato talebi ile amaçlanan iyileşmenin, kesin mühletin sona ermesinden önce gerçekleştiğinin komiserin yazılı raporuyla mahkemeye bildirilmesi üzerine mahkemece resen, kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine karar verilir.

Kesin Mühletin Anlamı

Kesin mühlet dönemi içinde, hiçbir takip (6183 sayılı Amme alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında yapılan vergi, harç, sosyal güvenlik primiyle ilgili alacaklar da dahil) yapılamaz. Daha önce başlanmış olan icra takipleri de durur.

İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları uygulanmaz. Ancak, işçilerin, iş ilişkisine dayanan ve son bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacakları için haciz yoluyla takip yapılabilir.

İşçi Alacakları

Konkordato öncesi doğan işçi alacakları İcra İflas Yasasının 206. maddesi uyarınca imtiyazlı alacaklardır. İşçiler ücret, kıdem ve ihbar tazminatı alacakları için icra takibi yapabilir veya yapılmış icra takiplerine devam edebilirler.

İşçi alacaklarının konkordatoya yazdırılmış olması gerekiyor. Konkordatoya yazdırılmış işçi alacakları için konkordato zorunlu değildir. Herhangi bir indirim tabi olmaksızın alacaklarını talep edebilirler.

İcra ve İflas Kanunu'nda konkordato veya iflasta işçi alacakları ilk sırada görünür. Ancak, gerçekte rehinli alacaklar ilk sıradadır. Konkordatoda rehinle teminat altına alınmış alacaklar için icra takibi yapılabilir. Rehlinli alacaklar genellikle bankalara aittir. Bankaların kullandıkları kredi karşılığı rehinli alacakları, fiilen işçi alacaklarının önüne bu nedenle geçecektir.

İşçi alacakları, teminatlı olup da rehinle karşılanmamış veya teminatsız bulunan alacaklar bakımından ilk sırada yer alır. Rehlinli alacakların tahsilinden sonra iflas masasınca malların satış tutarından pay ödenirken, ilk sırayı işçi alacakları alacaktır.

İşçilerin alacakları rehinli ve imtiyazlı alaklardan sonra ödenir. Konkordato ilanında işçi alacaklarının yarısı öncelikli alacaklar ödendikten sonra ödenir. Kalan yarısı ise konkordato süresinin sonuna kadar bekletilir. Konkordato başarılı olmazsa, iflas aşamasına geçilir. İflas aşamasında da konkordato aşamasındaki ödemeler, İflas Kanunu hükümlerine göre yapılır. Borçlunun mallarından elde edilen gelirlerden öncelikle, rehinli alacaklar ardından (sırasıyla) iflas masası alacakları, devlet alacakları ve özel hükümlerle korunmuş

alacakların ödemesi yapılıyor. Bu ödemelerin ardından ise işçi alacaklarının ödemesi gerçekleştirilir.

Kesin Mühletle Yapılamayan İşlemler

Tasdik edilen konkordato projesi aksine hüküm içermediği takdirde kesin mühlet tarihinden itibaren rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemesi durur.

Bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren süreler kesin mühlet döneminde işlemez.

Mühlet sırasında rehinle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve **rehinli malın satışı gerçekleştirilemez**.

Konkordato borçlusunu olan işveren, komiserin nezareti altında işlerine devam edebilir.

Mahkeme, mühlet kararı verirken veya mühlet içinde, bazı işlemlerin geçerli olarak ancak komiserin izni ile yapılmasına veya borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine karar verebilir.

Borçlu, mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez, takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Aksi hâlde yapılan işlemler hükümsüzdür.

Komiserin Görevleri

Komiser, görevlendirilmesini müteakip borçlunun mevcudunun bir defterini yapar ve malların kıymetlerini takdir eder.

Alacaklılar, komiser tarafından yapılacak ilânla, ilân tarihinden itibaren onbeş gün içinde alacaklarını bildirmeye davet olunur. Ayrıca, ilânın birer sureti adresi belli olan alacaklılara posta ile gönderilir. İlânda, alacaklarını bildirmeyen alacaklıların bilançoda kayıtlı olmadıkça konkordato projesinin müzakerelerine kabul edilmeyecekleri ihtar da yazılır.

Komiser, borçluyu iddia olunan alacaklar hakkında açıklamada bulunmaya davet eder. Komiser, alacakların gerçek olup olmadığı hakkında borçlunun defterleri ve belgeleri üzerinde gerekli incelemelerde bulunarak bunların neticesini vereceği raporda belirtir.

Konkordato projesinin hazırlanması, alacakların bildirilmesi ve tahkiki tamamlandıktan sonra komiser, yapacağı yeni bir ilânla alacaklıları, konkordato projesini müzakere etmek üzere toplanmaya davet eder.

Komiser alacaklılar toplantısına başkanlık eder ve borçlunun durumu hakkında bir rapor verir.

Borçlu gerekli açıklamaları yapmak üzere toplantıda hazır bulunmaya mecburdur.

Konkordato projesi;

a) Kaydedilmiş olan alacaklıların ve alacakların yarısını veya

b) Kaydedilmiş olan alacaklıların dörtte birini ve alacakların üçte ikisini,

aşan bir çoğunluk² tarafından imza edilmiş ise kabul edilmiş sayılır.

Aslında konkordato borçlu şirketlerin alacaklarıyla anlaşarak borçlarını yapılandırmalarına ilişkin bir anlaşmadır. Borçlu, borçlarının en az yarısını ödemek, kalan borçlarını da bir ödeme takvimine bağlamak konusunda alacaklılarının üçte ikisiyle anlaşma yapmaktadır. Yapılan bu anlaşmanın herhangi bir borç erteleme anlaşmasından farkı ise, anlaşma konusunda devreye mahkemelerin girmesi ve konkordato kabul edildiğinde bazı istisnalar dışında borçlu şirketin kendisine verilen süre içerisinde icra takiplerine karşı korunmaya alınmış olmasıdır.

Konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklı borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı bütün haklarını muhafaza eder.

Konkordatonun Mahkemede İncelenmesi

Komiserin gerekçeli raporunu ve dosyayı tevdi alan mahkeme, konkordato hakkında karar vermek üzere yargılamaya başlar. Mahkeme, komiseri dinledikten sonra kısa bir zamanda ve her hâlde kesin mühlet içinde kararını vermek zorundadır.

Konkordato hakkında yapılan yargılamada kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceği anlaşılırsa; mahkeme, gerekli görürse komiserden gerekçeli bir rapor da

² Oylamada sadece konkordato projesinden etkilenen alacaklılar oy kullanabilir. İmtiyazlı alacakların alacaklıları ve borçlunun eşi ve çocuğu ile kendisinin ve evlilik bağı ortadan kalkmış olsa dahi eşinin anası, babası ve kardeşi alacak ve alacaklı çoğunluğunun hesabında dikkate alınmaz. Rehinle temin edilmiş olan alacaklar, takdir edilen kıymet sonucunda teminatsız kaldıkları kısım için hesaba katılırlar. Çekişmeli veya geciktirici koşula bağlı yahut belirli olmayan bir vadeye tabi alacakların hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına mahkeme karar verir. Şu kadar ki bu iddialar hakkında ileride mahkemece verilecek hükümler saklıdır. Konkordato projesinin müzakereleri sonucunda oluşturulan konkordato tutanağı, kabul ve ret oylarını içerecek şekilde derhâl imza olunur. Toplantının bitimini takip eden yedi gün içinde gerçekleşen iltihaklar da kabul olunur. Komiser, iltihak süresinin bitmesinden itibaren en geç yedi gün içinde konkordatoya ilişkin bütün belgeleri, konkordato projesinin kabul edilip edilmediğine ve tasdikinin uygun olup olmadığına dair gerekçeli raporunu mahkemeye tevdi eder.

alarak, karar verilinceye kadar mühlet hükümlerinin devamına karar verebilir. Bu süre altı aydan fazla olamaz.

Konkordatonun Tasdiki

Konkordatonun tasdiki kararında alacaklıların hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde ödeyeceği belirtilir.

Kararda, tasdik edilen konkordatonun yerine getirilmesini sağlamak için gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almakla görevli bir kayyım tayin edilebilir. Bu takdirde kayyım, borçlunun işletmesinin durumu ve proje uyarınca borçlarını ödeme kabiliyetini muhafaza edip etmediği konusunda iki ayda bir tasdik kararını veren mahkemeye rapor verir; alacaklılar bu raporu inceleyebilirler.

Tasdik kararı mahkemece, ilân olunur ve ilgili yerlere bildirilir.

Konkordato, tasdik kararıyla bağlayıcı hâle gelir. Bağlayıcı hâle gelen konkordato, konkordato talebinden önce veya komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan bütün alacaklar için mecburidir.

Konkordatonun taraflar için bağlayıcı hâle gelmesi, geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizleri hükümden düşürür.

Borçlu tarafından alacaklılardan birine konkordato projesinde öngörülenden fazla olarak yapılan vaatler hükümsüzdür.

Konkordato tasdik edilmezse mahkeme konkordato talebinin reddine karar verir.

Karar ilân edilerek ilgili yerlere bildirilir.

Borçlunun iflâsa tabi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması hâlinde mahkeme, borçlunun iflâsına resen karar verir.

3. SONUÇ

Konkordato, borçlarını ödeme güçlüğü çeken şirketleri borçlarını yapılandırma ve erteleme imkanı sağlamaktadır.

Konkordato ilan eden şirket aleyhine geçici veya kesin mühlet sırasında vergi, harç, sosyal güvenlik primi dahil kamu ya da özel kişi alacakları için takip yapılamamakta, daha önce başlamış takipler de durmaktadır. Bunun tek istisnası son bir yıla ait işçi alacakları ile nafaka alacaklarıdır. Bu iki alacak için haciz yapılabilmektedir.

Konkordatoda rehinle teminat altına alınmış alacaklar için icra takibi yapılabilmektedir. Rehinli alacaklar da genellikle bankalara aittir. Önce rehinli alacaklar ödenir. Bu borçlar ödendikten sonra para kalırsa işçi alacaklarının ödemesi yapılır.

Konkordato ilan eden şirketten alacağı olan işçiler beklemeye devam edeceklerdir. Kriz ortamında yaşanan iflas veya konkordato halinde işçi alacaklarının tahsili için zorlu bir süreçten geçilmesi gerekiyor. Bu süreçte çalışanların haklarını almaları yıllar da sürebilmektedir.

KAYNAKÇA

- 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu.
- Talih UYAR, Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri, Ankara 2019.